

תאריך הורדה: 28 יולי 2021 עיתון: הצפירה, 12 מאי 1889 *** מתוך אתר "עיתונות יהודית היסטורית", הספרייה הלאומית ואוניברסיטת ת"א

ראש , לפקח על גלים נצים ולהוציא משם הנפצעים והמתים , אלה להשיבם לאור באור החיים , ואלה להובילם לקברות , וכן גם להשקיט את המבוכה והמבוסה , שללו מבחר כספם ; ונוסף על כל אלה היתה השנה ההיא שנת בצורת לנדבות אחינו בני ישראל בקרית חוצות , וישתרג על צוארם עול חובות רבים אשר לוו בנשך ובמרבית מאת אחיהם הספרדים ומבתי מקלמי הנוזרים אשר לבני-הנבר . העול הזה הכשיל כחם עד אשר נפלו תחת משאו עיפים ויגעים , וגם אחרי כל עמל והשתדלות לא יכלו המיש מומנו צואריהם והישוב החל להתמוטט ולהתרופף עד מאד , ותקות הרב ר' ישראל פרוש ז"ל אשר שעשעה אותו למלאות החסרון ברבות השנים , יחר עם כבודו על עפר נחת , ואלה אשר החרו החזיקו אחריו ובדרכיו הלכו , נלאו לבצע את אשר יזמו והחלו לעשות , עד כי כלם התעתדו לקראת האסון הנורא אשר למש עיניו לנגדם . --- הדבר הזה נשא על כנפי היריעות גם לאזני אחינו בחו"ל החשים תמיד ומשתתפים בצרת בת עמם , ויתחללו מאד , ויועצו כדת מה לעשות , וימהרו ויחלטו לשלוח לפה איש מורם מעם , אשר יישר בעיני כל , ובירו נתנו הכח והרשות לעשות פה סדרים ישרים ונכוחים עפ"י דעתו וחכמתו , ובהסכם כלם נבחר הרב הגדול מוהר"ר משה ריבלין ז"ל מגיד מישרים דק"ק שקלאב , ובכבוד גדול שלחוהו עד חוף ים השחר , ובערב סוכות שנת תר"א הגיע קונסטנטינופולה ושם מצא את השר הצדיק מוה' משה מונטיפיורי זצ"ל , ואת הרב הגאון הגדול מוהר"ר שמואל סלאנט הי"ו . ויחדו חגגו את חג האסיף בשמחות וגיל , ואחרי כן בא אתם ירושלימה , וחפץ ה' הצליח בידו להרים העול מעל צואר הבת ציון ולהרים קרן עמנו וארצנו כידי ה' הטובה עליו , ובכה שולחיו פרע וסלק את החובות לשליש ולרביע ³⁾ , ואת השמרות קרע לגמרי , כי הנושים התרפסו והרהיבו אותו והתחננו לפניו לשלם להם למצער שלישי או רביע . ובכן ראו בני עמנו אור גדול במושבותם ⁴⁾ , ואז רוח אלהים לבשה רבים מבני עמנו , ויעזבו את ארץ מולדתם , משפחתם ורכושם , ובצרוor כספם בידם באו ציונה , כי לשמה ולזכרה היתה כל תאות נפשם . ואחרי עבור ימים מעטים החלו גם החסידים לרוב בארץ וישימו משכנם גם בציון .

³⁾ אין הקב"ה מקפה שכר כל בריה ואפילו שכר שיחה נאה . פעם אחת שלח אליו הרב דספרדיס ה' ג. מכתב כתוב לאמר : „להרב דומה למלאך ה' לבאות כו' כו' מוהר"מ ריבלין נ"י ויטיב נא לסלק בזוקדם הקוב המניע כו" , ע"ז ענהו הר"מ ריבלין ז"ל כדברים האלה „אם הרב דומה למלאך ה' לבאות תור ה יבקשו מפיחו ולא מעות I" .

⁴⁾ הר"מ ז"ל ידע את חובתו לנהג את העדה בעוב טעם ודעת , וישמור משמרתו באמונה וכתוס לכב , ופנקסאות העדה ספוגים עמוגים היו תחת ידו . מספר אחינו האשכנזים מעדת הפרוטים עליה אז לשג מאות . פעם אחת בא לכיתו איש מפורסם וכראותו בארגזו את הפנקס הגדול פנקס הקאנטע , וכהשכו כי הוא ספר פלפלי או מוסרי שאל את פיו : „מה הוא הספר הגדול הזה ומה שמו ?" ע"ז ענהו : „הספר הזה גדול הוא מאד באשר שג מאות פרוטים יסוצו ויקיפו פנימיותו" .

חזון ציון

(המשך מגליון 87)

לא ליסתר איגש בי כגישתא עד דבני בי כגישתא אחריתא (ב"ב) .

תולדות התחלת ישוב בני עמנו , וביחוד עדת האשכנזים בארץ קדשנו , מבוססות בערפל , ואך זעיר שם זעיר שם צנומזות ודלות ידיעותינו עד בוא תלמידי הגר"א ז"ל אשר המה היו ראשי מיסדי ישוב האשכנזים בירושלים בסוף המאה החולפת , ה"ה הגאונים המפורסמים מוהר"ר מנחם מענדיל ז"ל משקלאב (נפטר בשנת תקפ"ו) ומוהר"ר סעדי' ז"ל (נפטר ש' תקע"ג) ומוה' הלל ריבלין ז"ל (נפטר בש' תקצ"ט) ומוה"ר נתן נטע בהגרמ"מ ז"ל (נפטר בש' תר"ז) . בבואם בשנת תקע"ב לא מצאו בירושלים כי אם תשע נפשות אשכנזים אשר התפללו בצירוף ספר תורה עפמ"ש תשעה וארון מצטרפין כו' באין עצה אחרת . הגאונים ההם בלוית הרב מוה' ר"ש זלמן שפירא ז"ל והרב ר' יצחק ב"ר ברוך מקאוונא ז"ל בראותם כי רבה העזובה בקרב הארץ , ואת הלחץ אשר אחיהם הספרדים היו לוחצים אותם , אז ברוח כביר אמרי פיהם , וברוח אל אשר יצוק בקרבם הרימו נס ציונה , ובדברי קדשם העירו ויעוררו לב רבים מבני עמנו לעלות אל הר ה' ולהסתופף בחצרות קדש לפני ה' בתוככי ירושלים , ובשנת תקצ"ז עת הדרויים הראים עלו כשואה על עי"ק צפת וישימו בה שמות ושערוריות אשר לשמען תצילנה האזנים , ועוד יד ה' היתה נטויה עליהם והארמה רעשה , ולרבים מיושבי צפת נעשו בתיהם קבריהם , או חשו רוב עדרת הפרושים ¹⁾ מתושבי צפת מפלט למו ירושלימה יחד את הרב הגאון המפורסם מוה' ישראל פרוש ז"ל בעל פאת השולחן ותקלין חרתיו ²⁾ , ובעזרת השוכן בציון החל הישוב מעט מעט להתפתח , להתגדל ולהתקדש . אבל לרגלי הרעה האיומה והמלטלה הנוראה אשר הסב הרעש והישור בצפת , פור התפורר כמעט הישוב הרך והענוג הזה. ההוצאות אשר עלו אז למעלה

^[1] נקראת פרוטים ע"ש הרב הגאון מוה"ר מנחם מענדיל פרוש ז"ל מתלמידי הגר"א ז"ל .

^[2] נפטר בשנת תקל"ט שנחיס אחרי הרעש , ונקבר בטבריא ת"ו .